

2020-11-05

Dnr. 850-25688-2020

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se
A2020/01492/A

Yttrande över betänkande (SOU 2020:41) av utredningen om kommuners medverkan i den statliga arbetsmarknadspolitiken.

Länsstyrelsen Skåne har beretts möjlighet att lämna yttrande över betänkande (SOU 2020:41) av Utredningen om kommuners medverkan i den statliga arbetsmarknadspolitiken.

Sammanfattning

Länsstyrelsen Skåne tillstyrker betänkandets författningsförslag och ställer sig i sak positiv till förslaget. Samtidigt menar Länsstyrelsen att vissa delar av betänkandet behöver förtydligas och utredas ytterligare, sammanfattat under nedanstående rubriker:

- Kommuner som utförare av tjänster eller samverkanspart
- Konsekvenser för olika målgrupper
- Avsaknad av perspektiv, tex jämställdhet och funktionshinder
- Konsekvenser för kommuner
- Uppföljning

Samverkan eller utförare

De förändringar som sker inom arbetsmarknadspolitiken - med en reformering av Arbetsförmedlingen, fler marknadsaktörer och kommuner med olika förutsättningar att ta ett ökat ansvar som genomförare, tillsammans med konsekvenser av pågående pandemi med ökad arbetslöshet samtidigt som vissa branscher har svårt med kompetensförsörjningen - ställer ökade krav på samverkan och ett statligt helhetsperspektiv.

Länsstyrelsen Skåne ser med viss oro på att samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommuner kan komma att minska till förmån för beställning av arbetsmarknadstjänster. En samverkan kring arbetsmarknadspolitiken mellan två

jämbördiga parter är en viktig del i ett helhetsgrepp för att säkra insatser för den enskilde individen. Det gäller inte minst när det finns behov av en hög grad av samverkan kring bland annat hälso- och sjukvård, socialtjänst, arbetsmarknadsinsatser. Det är därför angeläget att denna fråga är en del i en tänkt kvalitetssäkring och uppföljning av betänkandets intentioner.

Det finns en överlappning i befogenheter mellan stat och kommun som kan vara en tillgång i sammanhanget men som också riskerar att skapa otydlighet som kan drabba individen. Ett relevant område är samordningen av arbetsmarknadsinsatser och ersättningsystem. Bland annat tenderar ansvarsfrågan kopplat till arbetslöshet för personer med funktionsnedsättning att skjutas mellan olika aktörer, till exempel mellan kommuner, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.¹ Utredningen framhåller behovet av ett förtydligande av rollfördelningen mellan stat och kommun om kommunerna ska agera utförare av arbetsmarknadstjänster. Förtydligande av speciallagstiftning har möjlighet att förbättra förutsättningar för samordning och förtydligande men sådana åtgärder behöver föregås av en närmare analys av frågan. Med ett förtydligande av kommunens roll och ansvar relativt till statens, inklusive inom ramen för eventuella Hamburgsamarbeten, förbättras förutsättningarna för att individen ska få sina rättigheter tillgodosedda och underlättar ansvarsutkrävande för rättighetsbärarna. Kommuner bör därmed ha bättre möjligheter att ingå avtal med Arbetsförmedlingen om samverkan runt arbetsmarknadsinsatser utan upphandlingsförfarande.

Konsekvenser för målgrupper – avsaknad av målgruppsanalys

Utredarna har inte fått i uppgift att utgå från ett rättighetsperspektiv och titta på effekter för de arbets sökande av de olika lösningarna som diskuteras i utredningen. Därför finns i nuläget ingen kännedom om hur de olika modellerna påverkar olika grupper. En målgruppsanalys hade utgjort ett första steg i en process där enskilda gruppers förutsättningar och behov hade kunnat kartläggas. Det har inte gjorts någon konsekvensanalys baserat på kön, ej heller utifrån nyanlända i etableringen och den målgruppens situation. Det är viktigt att ta i beaktande att socioekonomiskt utsatta grupper är överrepresenterade bland de som är inskrivna på arbetsförmedlingen. Det gör att avsaknaden av ett rättighetsperspektiv inklusive en målgruppsanalys slår hårdare mot vissa grupper än mot andra. I arbetsförmedlingens rapport "Gör plats!" från 2018 uppskattas, lågt räknat, ca 27 % av de inskrivna på

¹ SKR (2016). *Kunskaps sammanställning. Fler vägar in – breddad rekrytering: möjligheter, förutsättningar och utmaningar för att tillvara kompetensen hos personer med funktionsnedsättning.*

<https://skr.se/download/18.68983e2b15f70186c7c7a671/1509703329379/Kunskapsöversikt%20utmaningar,%20förutsättningar%20och%20hinder%20för%20att%20tillvarata%20kompetensen%20hos%20personer%20med%20funktionsnedsättning.pdf>

arbetsförmedlingen ha en funktionsnedsättning som innebär en nedsatt arbetsförmåga. Av dessa hade 30 procent nedsatt eller begränsad rörelseförmåga, drygt 25 procent hade en psykisk funktionsnedsättning och 17 procent hade en specifik kognitiv funktionsnedsättning². För att inte riskera att alla, vissa eller någon av de olika modellerna som presenteras i utredningen fungerar dåligt för vissa grupper och ytterligare ökar klyftorna i samhället är det angeläget att utredningen kompletteras med en fördjupad analys och konsekvensbeskrivning för att göra det möjligt att bedöma effekten för olika grupper av de olika lösningarna för kommunernas och privata aktörers ökade deltagande som utförare av arbetsmarknadsåtgärder.

Avsaknad av perspektiv

Länsstyrelsen Skåne saknar ett genomgående jämställdhetsperspektiv i betänkandet, liksom ett funktionshinderperspektiv. Det är inte tydligt beskrivet i utredningen hur skyldigheten att aktivt involvera funktionshindersrörelsen i alla stadier av utredningen, inklusive i ett initialt skede, har tillgodosetts. Denna skyldighet etableras i artikel 4.3 och artikel 33.3 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som gäller i Sverige sedan 2009. Att aktivt involvera funktionshindersrörelsen är förutom att vara en skyldighet också ett sätt att tillförsäkra effektivitet. I det här fallet gäller det att inte bygga in barriärer för personer med funktionsnedsättning som hindrar en framtida organisering av arbetsmarknadsåtgärderna från att vara så effektivt som möjligt. Länsstyrelsen Skåne noterar att Funktionsrätt Sverige är en av remissinstanserna, vilket är positivt men fler organisationer hade behövt involveras för att samla in synpunkter från grupper som inte representeras av Funktionsrätt Sverige.

Konsekvenser för kommunerna

Inomregionala skillnader mellan kommuner i länet är stora. Tillväxten har framför allt skett i de större städerna i västra Skåne samt i de nära pendlingskommunerna. Samtidigt finns ett antal industrikommuner eller före detta industrikommuner som har haft svårt att klara strukturomvandlingen. Dessa inomregionala skillnader avspeglas i den faktiska lokala arbetsmarknaden runt om i länet och det är angeläget att det finns goda möjligheter även i dessa kommuner att få till stånd arbetsmarknadsinsatser på olika sätt.

Länsstyrelsen Skåne ser positivt på tydliggörande kopplat till en kommuns möjlighet till samverkan och/eller få finansierade uppdrag av Arbetsförmedlingen för att kunna säkerställa goda arbetsmarknadsinsatser. Detta kan också säkerställa att det

² Ibid.

kan finnas lokala insatser för kommunens invånare oaktat om marknadsutbud är närvarande eller inte. Det är dock viktigt att påpeka att kommunerna har olika förutsättningar att genomföra arbetsmarknadsinsatser på uppdrag av arbetsförmedlingen, tex avseende resurser både personella och ekonomiska. Utöver dessa frågor finns ett antal konsekvenser för kommunerna som Länsstyrelsen Skåne dock inte kommenterar ytterligare.

Uppföljning

Länsstyrelsen Skåne ser positivt på att en myndighet ges i uppdrag att följa upp effekterna av kommunernas medverkan i den statliga arbetsmarknadspolitiken. Det är viktigt och värdefullt att följa utvecklingen men också att utvärdera det kommunala deltagandet. Länsstyrelsen uttrycker en förhoppning om att myndighetens uppdrag inkluderar uppföljning av reformens resultat för arbetssökande. Som också konstateras i utredningen finns det svårigheter med effektindikatorer pga risker för s.k. cream skimming eller parking, som innebär att man i praktiken fokuserar på de individer som står närmast arbetsmarknaden eftersom det blir lättare att uppnå resultat på det viset. Därför är det av betydelse att uppföljningssystemet mäter och analyserar resultaten för olika grupper av arbetssökande samt jämför med motsvarande insatser som utförs av privata aktörer.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektör Ola Melin med integrationsutvecklare Helene Brewer som föredragande. I den slutgiltiga handläggningen har avdelningschef Peter Cavala, enhetschef Åsa Stenbäck Holmér och Integrationsutvecklare Torgny Ängquist medverkat.

Ola Melin

Helene Brewer

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Information om hur vi hanterar dina personuppgifter hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd